26.4.2016

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

HE 49/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maantielain ja ratalain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

LIIKENNETURVAN LAUSUNTO

Liikenneturva kiittää lausuntomahdollisuudesta ja esittää muutamia liikenneturvallisuusnäkökohtia otettavaksi huomioon hallituksen esityksen käsittelyä varten.

Liikenneturva pääosin kannattaa hallituksen esityksen muutoksia

Hallituksen esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa ja joustavoittaa maantielakiin ja ratalakiin liittyvää viranomaistoimintaa, ja siten suoria vaikutuksia kansalaisten liikenneturvallisuuteen ei ehdotuksessa varsinaisesti ole. Kuitenkin ehdotetut lakimuutokset sisältävät toimia, joilla on, tai voi olla, vaikutuksia sekä turvallisuutta parantavasti, että myös uhkia riskitekijöiden lisääntymiselle.

Kumpikin rahoituksen joustavuutta lisäävä toimenpide, eli se, että mahdollistetaan nykyistä laajemmin talousarviorahoituksen ulkopuolisen rahoituksen käyttö tie- ja ratahankkeissa, sekä se, että tien- tai radanpitäjä osallistuu erityisistä syistä myös tie- tai rata-alueen ulkopuolella olevien kohteiden rahoittamiseen, mahdollisesti nopeuttaa ja helpottaa erityisesti sellaisten hankkeiden toteuttamista, joilla vaikutetaan liikenneturvallisuuden parantamiseen. Muun muassa monia kuntien katuverkon tai vastaavasti yritysten liikennealueiden ja maanteiden liityntäalueiden turvallisuusongelmia voitaneen päästä ratkomaan helpommin, jos kustannusten jaosta voidaan päättää joustavammin. Samoin perusteluissakin mainittu tienpitäjän mahdollisuus osallistua maantiealueen ulkopuolella olevien levähdysalueiden toteuttamiseen on erinomainen lisä pyrittäessä helpottamaan raskaan liikenteen kuljettajien ajo- ja lepoaika-asetuksen edellyttämien taukojen pitämiseen tarkoitettujen taukopaikkojen lisäämistä.

Vastaavasti maantielain 17 §:n muutosehdotuksen tuomaa joustavuutta vähäisten muutosten toteuttamiseksi vastoin voimassa olevaa kaavaa voitaneen käyttää usein juuri liikenneturvallisuutta parantavien pienten hankkeiden hyväksi. Myös 22 §:n muutosehdotus, joka mahdollistaa näkemäalueiden osoittamisen tiesuunnitelmassa liikenneturvallisuusperustein tiealueeksi ja siten myös tiealueeksi lunastettavaksi alueeksi, on nähtävä liikenneturvallisuuden kannalta erittäin myönteisenä.

Riskien lisääntyminen mahdollista joustavuuden myötä

Hallituksen esityksessä tavoitellaan myös joustavuuden lisäämistä muun muassa liittymien myöntämiseen (maantielaki 37 §), tienvarsimainonnan menettelyihin sekä rautateiden ylittämislupien myöntämiseen (ratalaki 28 c §).

Maantielain 37 §:ssä on rajoitettu yksityistie- ja maatalousliittymän luvan myöntäminen ilman tiesuunnitelmaa vain teille, jotka eivät ole moottori- tai moottoriliikenneteitä, eivätkä valtakunnallisesti tärkeitä runkoteitä. Kuitenkin kyseistä runkotieverkkoa ei ole ainakaan toistaiseksi määritelty. Näin ollen ehdotuksen 37 §:n 4 momentin lisäys kohdistuu teihin, joita ei ole määritetty. Vastaavassa yhteydessä ratalain puolella, esimerkiksi ehdotuksen 28 a §:ssä, runkoverkon sijasta määrittelynä on TEN-T-verkko. Vastaavaa voitaisiin käyttää myös maantielain puolella, sillä TEN-T maantiet käytännössä ovat tavoitteeltaan olla korkealuokkaisen tason (runko)teitä. Lähtökohtaisesti jokainen liittymä, erityisesti tasoratkaisuna toteuttavat yksityistie- tai maatalousliittymät ovat riskipaikkoja korkealuokkaisella suuren tavoitenopeuden maanteillä. Näin ollen TEN-T-teillä ei pääsääntöisesti tulisi liittymiä sallia ilman tiesuunnitelmamenettelyä siihen liittyvine tieturvallisuustarkastuksineen; ja mikäli silti näin meneteltäisiin, tulisi luvan perustua tiukin kriteerein erityisiin syihin.

Ehkä eniten julkisuudessa huomiota ovat saaneet hallituksen esityksen tuomat helpotukset tiealueelle sijoitettavien ilmoitusten ja mainosten asettamiseen. Liikenneturva pitää erittäin tärkeänä, että tienpitäjälle jää riittävät valtuudet ensinnäkin antaa tarkentavia määräyksiä (ehdotus maantielain 52 b §) asetettavista mainoksista ja ilmoituksista sekä toiseksi puuttua liikenneturvallisuutta vaarantavien mainosten ja ilmoitusten poistamiseksi.

On muistettava, että lähtökohtaisesti jokainen mainos ja ilmoitus on ajoneuvon kuljettajalle tekijä, joka kiinnittää kuljettajan huomion pois liikennetilanteesta. Lisäksi mainokset ja ilmoitukset muodostavat informaatiotulvaa, mikä syö tarpeellisten liikenteenohjauslaitteiden ja opasteiden sanoman huomioarvoa. Erityinen huolenaihe kohdistuu teknisen kehityksen mahdollistamiin valaiseviin vaihtuviin tai liikkuvaa kuvaa näyttäviin mainoslaitteisiin. Liikenneturvallisuuden näkökulmasta tiealueelle kohdistuvaa liikenneturvallisuutta vaarantamatonta mainontaa tuskin on olemassa. Kyse on vain siitä, missä määrin liikenneturvallisuuden vaarantaminen sallitaan mainonnan hyväksi. Joustavuuden lisääminen tässä asiassa on oletettavasti tarpeellista, kunhan tienpitäjälle jää ”viimeinen sana” toteutuksen turvallisuuden varmistamiseksi. Voitaneen myös kysyä, onko esimerkiksi tienpidosta vastaavalla viranomaiselle kaikissa tilanteissa mahdollisuus 30 päivän määräajassa vastata mainoksen ilmoitusmenettelyssä ilmoittajalle mainoksen hyväksyttävyydestä, vai olisiko tarpeen mahdollistaa joissakin tilanteissa tienpitäjälle tätä pidempi harkinta- ja selvittelyaika.

LIIKENNETURVA

ANNA-LIISA TARVAINEN
Anna-Liisa Tarvainen
Toimitusjohtaja

JUHA VALTONEN
Juha Valtonen
Tutkimuspäällikkö

JV, ALT/SVH